

INFORMACIJE

Institut UNESCO-a za obrazovanje organizirao je u Hamburgu od 9—13. lipnja 1969. međunarodni znanstveni skup pod naslovom: »Ciljevi i činioци sveučilišne reforme: slučaj Savezne republike Njemačke«. Na ovom skupu podneseno je nekoliko zanimljivih referata kao na pr: »Kratka povijesna analiza strukture i funkcije njemačkih univerziteta« (Claus Offe), »Razmatranje motiva Sveučilišne reforme u Saveznoj republici Njemačkoj« (Dr. Wolf Dieter Narr), »Reprezentativni aspekti planova i prijedloga za sveučilišnu reformu u SRNJ (Dr. Wolfgang Kalischer), »Domašaj i karakter sveučilišne reforme«, »Sveučilište u službi društva: zadaci i preduvjeti«, »Struktura nastavnih disciplina i njihova koordinacija«, »Metodi i funkcioniranje studija i istraživanja«, »Zahtjevi i strategije budućih reformi u visokom obrazovanju«.

U diskusiji na ovom značajnom skupu sudjelovali su gosti iz Sjedinjenih američkih država, Italije, Mađarske, Čehoslovačke, Japana, Francuske.

Iz Jugoslavije skupu je prisustvovao i uzeo učešća u diskusiji Dr Ivan Babić, docent Fakulteta političkih nauka u Zagrebu.

J. M.

ISTINA I VERIFIKACIJA

Kao znak obnovljenog interesa za Husserlovu fenomenološku filozofiju, koja u posljednje vrijeme i u nas sve više privlači pažnju mnogih filozofa i znanstvenika, održan je od 8. do 11. rujna 1969. godine u Schwäbisch Hallu u Saveznoj Republici Njemačkoj IV internacionalni kolokvij za fenomenologiju. U okviru opće teme »Istina i verifikacija« na Kolokvij je podneseno pet glavnih referata: 1. Gerhard Funke (Mainz), »Znanost svijesti — evidencija i re-

fleksija kao implikati verifikacije«, 2. Enzo Paci (Milano) »Empirijska verifikacija i transcendencia istine«, 3. Ante Pažanin (Zagreb) »Istina i svijet života u kasnog Husserla«, 4. Suzanne Bachelard (Pariz) »Husserlova logika i semantika« i 5. Stephan Strasser (Nijmegen, Nizozemska) »Problem 'razumijevanja' u novom vidu«. U raspravi na pet plenarnih sjednica sudjelovalo je oko stotinu fenomenologa iz dvadesetdvije zemlje. Među njima su bili i nekadašnji najbliži suradnici utemeljitelja fenomenološkog filozofskog pokreta Edmunda Husserla: Ludwig Landgrebe, Eugen Fink, Roman Ingarden, Helmuth Plessner i drugi. Od Jugoslavena su na Kolokvij sudjelovali Vladimir Filipović, Milan Damjanović, Zagorka Micić, Genoveva Šlade i autor ovih redaka.

U svečanoj riječi prije početka Kolokvija Fink je ukazao na promijenjenu strukturu suvremene filozofije i istakao, da problem istine i verifikacije nije »nikakvo specijalno pitanje, nego sudbinsko pitanje filozofije u našem vremenu«. Filozofija danas ima sasvim drugačije uvjete za »svoje društveno djelovanje« i za »svoje izražajne mogućnosti«, nego što ih je imala ranije. Prošla su vremena kada je pojedinac filozofirao u svojoj usamljenosti i kada je filozofija bila, kako kaže Fink, najizrazitiji oblik individualizirane svijesti«. Jer, činjenice suvremenog svijeta i djela tehnike nadmašuju »moć shvaćanja individualnog duha«. Primjerice, više nije daleko vrijeme, kada će tehnika informacija suodređivati nastavni oblik filozofije. Otuda »kolektivni stil« filozofiranja danas zahtijeva povezivanje ne samo problema istine s problemom verifikacije nego i s problemom »intersubjektivne informacije« — dakako, ne u smislu prenošenja matematskog modela na

društveno djelovanje i na manifestiranje duha, nego u smislu razvijanja raznovolikih načina razumijevanja i raznovrsnih oblika obistinjavanja ljudskoga duha. Jer, kako reče Fink, »duh matematike matematizira duh«. Štoviše, duh matematike matematizira »oblik prikazivanja ne-matematskog i spontano-stvaralačkog duha«. U toj Finkovoj misli prisutan je duboki smisao poznate Husserlove borbe protiv novovjekovnog objektivizma i matematicizma kao glavnih uzroka krize ne samo novovjekovne znanosti nego suvremenog čovječanstva uopće.

Kao u referatu tako i u diskusiji Fink je interpretirao Husserlovu transcendentnu fenomenologiju kao »prvu filozofiju« i kao temeljnu znanost svijesti. On je inzistirao na obistinjanju kao otkrivanju intencionalnih implikata, kao »samoosvjetljavanju uma« u okviru danog. Paci naprotiv istinu određuje kao »stalno samoprekoračivanje našega života i naše povijesti«. Za njega je »istina ono što još nije ozbiljeno«. Bachelard je načelno ukazala na vezu koja postoji između Husserlove formalne logike i moderne aksiomatike i semantike. Konkretnije i veoma interesantno o suvremenoj logičkoj problematici govorili su u svojim koreferatima Lothar Eley i Thomas Seebomh. Strasser je u svojem referatu ukazao na svojevrstni način spoznavanja u sferi tzv. društvenih znanosti i pokušao diferencirati glavne vidove »razumijevanja«. Od starog načina razumijevanja, koje je kao npr. u Windelbanda, Rickerta i Diltheya još bilo »znanstvena metoda«, Strasser razlikuje razumijevanje »u novom vidu« i prikazuje ga na primjeru njegova četiri predstavnika (Gadamer, Wittgenstein, Merleau-Ponty i Habermas), kojima su, usprkos razlikama koje među njima inače postoje, zajednička ova »temeljna uvjerenja«: »1. Nijedan od četvorice filozofa u 'razumijevanju' ne vidi neku metodu objektivno-

-znanstvenog istraživanja. 2. Nijednom od četvorice autora razumijevanje ne važi kao sredstvo za unošenje i uživljavanje u unutrašnji život ljudskih individuuma. 3. Tome nasuprot stoji njihovo uvjerenje, da je 'razumijevanje' događanje koje se odvija u socijalno-historijskom prostoru i u mediju govora. 4. Svoj četvorici autora 'razumijevanje' ne važi kao nešto slučajno, nego kao oblik čovjekova života. Gadamer pritom naglašava historijsko-hermeneutički, Wittgenstein govorni, Merleau-Ponty predpersonalno-tjelesni i Habermas kritički aspekt onog osnovnog oblika komunikativnog opstanka«.

Smisao ovog prikaza nije da detaljnije ulazi u raspravu koja je vođena na IV internacionalnom kolokviju za fenomenologiju, jer će svi prilozii biti posebno objavljeni u jednom od slijedećih brojeva »Phaenomenologicae«, (referat autora ovih redaka bit će objavljen u slijedećem broju časopisa »Politička misao«). Među tim priložima našu pažnju svakako najviše zaslužuje zaključni referat Paula Riceura kao i veoma vrijedna završna riječ Hansa Georga Gadamera, koja je i one, koji su imali i kritičkih primjedbi na filozofsku razinu ovoga Kolokvija, uvjerila u korisnost i plodnost ovakvih međunarodnih filozofskih razgovora. Otuda valja odati priznanje organizatorima IV internacionalnog kolokvija za fenomenologiju — profesorima: Finku, Landgrebeu, Marxu, Van Bredi, Volkman-Schlucku — i njihovim suradnicima, što su, nakon duže pauze (III internacionalni kolokvij za fenomenologiju održan je prije više od deset godina), okupili fenomenologe iz raznih strana svijeta, te i na taj način pomogli fenomenološkoj filozofskoj misli današnjice da se izdigne nad školske ograde i da postane povijesno djelatna i životna.

ERRATA CORRIGE !

Politička misao, br 2/1969.

str.	red	stoji	pravilno je
223	17. odozgo	remilitizirane	remilitarizirane
223	17. odozgo	upućivanje	uključivanje
224	10. odozgo	spriječavanja	spriječavanju
224	22. odozgo	njihove	njihovo
225	8. odozdo	podsjecata	podsjecati
225	6. odozdo	ugovora bez obzira	ugovora (čl. 8) ponovo obvezuju na načela poštovanja nezavisnosti i suvereniteta i nemiješanja. Naravno, isti nam se zaključak nameće i za ona pravila te Povelje koja se navode samo u operativnom dijelu ugovora, bez obzira
226	15. odozdo	stranke	Stranke
227	14. odozgo	su moraju	se moraju
227	14. odozgo	uspostavljanja	uspostavljanja i održanja
227	22. odozgo	člana	članka
227	13. odozdo	(2—str. 115);	(2—115);
227	12. odozdo	str. 1103).	str. 103).
228	19. odozgo	koje države	koje bivše neprijateljske države
228	14. odozdo	među	među
229	24. odozgo	Budimpešta	Budimpešti
229	2. odozdo	člana	članka
230	4. odozgo	opslove	poslove
230	8. odozgo	Bohov	Bahov
230	19. odozgo	U ugovoru	U ugovorima
230	24. odozgo	Međusobna suradnja	Međusobnu suradnju
230	24. odozgo	kulturnik	kulturnih
230	21. odozdo	društveni politički	društveni i politički
230	18. odozdo	dokumenata	dokumenta
230	16. odozdo	članom	člankom
230	7. odozdo	ugovornicima	ugovornicama
231	12. odozgo	članom	člankom
231	2. odozdo	većini	većina
232	7. odozgo	mnogostrannego	mnogostoronnego
232	7. odozgo	setrudničetva	sotrudničestva
232	10. odozgo	Pariš	Pariz
232	17. odozgo	Le traitö de Tersovie	Le Traitö de Varsovie
232	5. odozdo	Ničić	Ninčić
232	3. odozdo	nektorih	nektorih
232	3. odozdo	međunarodnogo	međunarodnogo

Na svim mjestima umjesto riječi odbrana autor je napisao obrana.